EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 9. 9. 2025
COM(2025) 464 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o pokroku pri dosahovaní cieľov nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/792 z 29. februára 2024, ktorým sa zriaďuje Nástroj pre Ukrajinu

1. Úvod

Nástroj pre Ukrajinu (ďalej len „nástroj“) zriadený nariadením (EÚ) 2024/792 je kľúčovým nástrojom stratégie Európskej únie na riešenie rozsahu a zložitosti výziev, ktorým čelí Ukrajina v dôsledku pokračujúcej ruskej útočnej vojny. Cieľom tohto nástroja, ktorým sa združuje rozpočtová podpora EÚ pre Ukrajinu do jedného podporného mechanizmu, je v rokoch 2024 – 2027 poskytnúť Ukrajine 50 miliárd EUR v podobe súdržného, predvídateľného a flexibilného financovania. Medzi hlavné ciele nástroja patrí podpora finančných potrieb Ukrajiny a jej obnovy, mobilizácia investícií a podpora reforiem potrebných na to, aby sa Ukrajina mohla stať členom EÚ.

Nástroj predstavuje hlboký záväzok EÚ posilniť odolnosť Ukrajiny a jej schopnosť čeliť vonkajším hrozbám, podporiť jej obnovu a uľahčiť jej cestu k udržateľnému rozvoju a členstvu v EÚ. Nástroj je tiež strategickou investíciou do silnej a hospodársky životaschopnej Ukrajiny, ktorá je kľúčová pre stabilitu EÚ a pre boj proti destabilizujúcemu vplyvu Ruska.

Nástroj **zahŕňa tri hlavné piliere.**

- **Pilier I:** v Pláne pre Ukrajinu sa stanovujú vízia Ukrajiny pre jej obnovu, rekonštrukciu a modernizáciu a reformy plánované v rámci procesu pristúpenia k EÚ v rokoch 2024 – 2027. V rámci tohto plánu sa má Ukrajine poskytnúť až **38,3 miliardy EUR** vo forme pôžičiek a grantov, keď splní podmienky dohodnuté medzi EÚ a Ukrajinou.

- **Pilier II:** investičný rámec pre Ukrajinu podporuje verejné investície, priame operácie súkromného sektora a sprostredkované kapitálové operácie. Umožňuje súkromným spoločnostiam so sídlom v EÚ zohrávať hlavnú úlohu pri investovaní do rekonštrukcie ukrajinskej infraštruktúry, energetického sektora a kľúčových priemyselných odvetví. Tieto investície pomôžu Ukrajine obnoviť moderné a odolné hospodárstvo a zároveň prinesú hospodárske výhody pre podniky v EÚ.

- **Pilier III:** tretí pilier sa zameriava na poskytovanie technickej pomoci a podporných opatrení na uľahčenie zosúladenia Ukrajiny so zákonmi a predpismi EÚ. Patria sem iniciatívy na budovanie kapacít (vrátane občianskej spoločnosti a organizácií, miestnych a regionálnych orgánov) a pomoc Ukrajine pri realizácii reforiem potrebných na členstvo v EÚ.

Po roku implementácie nástroja sa **v tejto správe podrobne hodnotí pokrok dosiahnutý v každom z uvedených troch pilierov.** V správe sa informuje o pokroku pri dosahovaní cieľov zahrnutých v nariadení o Nástroji pre Ukrajinu a uvádzajú príklady kľúčových úspechov. Opisuje sa v nej aj systém riadenia a kontroly zavedený Ukrajinou a opatrenia na zabezpečenie ochrany finančných záujmov EÚ, ako aj prvý dialóg v rámci Nástroja pre Ukrajinu s Európskym parlamentom.

Napriek tomu, že nástroj je ešte len v počiatočnom štádiu vykonávania, už preukázal schopnosť poskytnúť Ukrajine rozhodujúcu podporu a zároveň podporiť reformy a investície, ktoré prispejú k obnove, rekonštrukcii a modernizácii Ukrajiny. Zostáva hlavným nástrojom, prostredníctvom ktorého môže EÚ poskytnúť krajine strednodobú podporu a prispieť k vzájomne sa posilňujúcej hospodárskej rekonštrukcii a zosúladeniu s EÚ. Úspešné vykonávanie v roku 2024 potvrdzuje záväzok EÚ a Ukrajiny ísť touto cestou.

V prvom roku vykonávania nástroja sa na podporu Ukrajiny zmobilizovalo z prostriedkov EÚ 19,6 miliardy EUR, z toho 16,1 miliardy EUR v rámci Plánu pre Ukrajinu. Nástroj tiež prispel k jednej z najväčších zahraničných investícií na Ukrajine od jej nezávislosti, ktorej cieľom je modernizácia a rozšírenie ukrajinskej telekomunikačnej infraštruktúry.

Vykonávanie **investičného rámca pre Ukrajinu** takisto pokračuje pozoruhodným tempom. Komisia oznámila podpísanie príspevkov vo výške 1,4 miliardy EUR vo forme záruk a grantov EÚ s partnerskými finančnými inštitúciami, ktoré majú potenciál uvoľniť 6 miliárd EUR na investície do oblastí rekonštrukcie a modernizácie, ako je energetika a komunálna infraštruktúra. Od uzavretia týchto dohôd sa na Ukrajine uskutočnilo už niekoľko operácií. V rámci **piliera III** bol vytvorený a hladko vykonaný Nástroj technickej spolupráce pre Ukrajinu 2024.

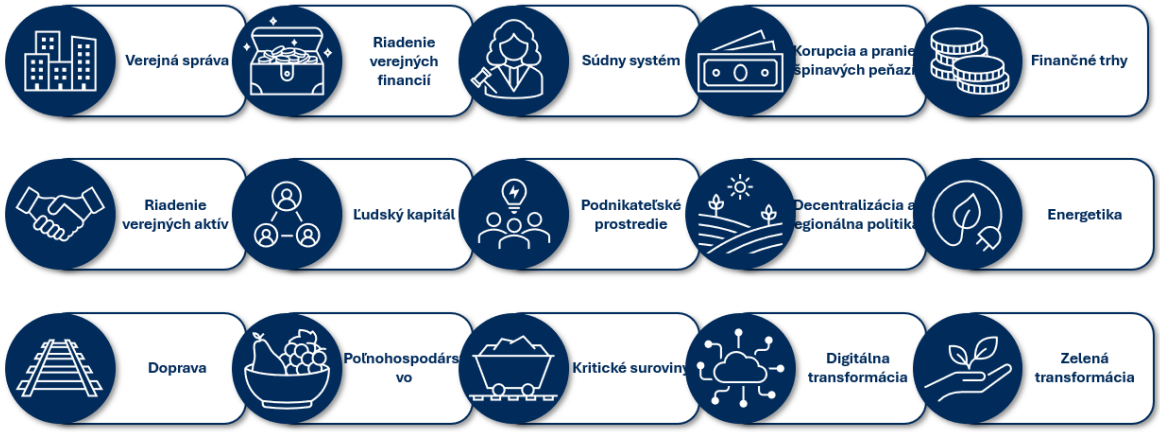
2. Aktuálny stav vykonávania nástroja

2.a. Pilier I – Plán pre Ukrajinu

V Pláne pre Ukrajinu, ktorý tvorí prvý pilier nástroja, sa stanovuje **reformná a investičná stratégia pre krajinu na roky 2024 – 2027**. V pláne je načrtnutá vízia vlády týkajúca sa rekonštrukcie, modernizácie a reforiem v odvetviach s najväčším potenciálom rastu v rámci prístupového procesu do EÚ. Plán vypracovala ukrajinská vláda po konzultácii s ukrajinským parlamentom, Verchovnou radou a ukrajinskou občianskou spoločnosťou a predložila ho Komisii 20. marca 2024. Po pozitívnom posúdení zo strany Komisie[1] Rada 14. mája 2024 prijala vykonávacie rozhodnutie[2].

Plán sa zameriava na zlepšenie verejnej správy s dôrazom na dobrú správu vecí verejných, zelenú transformáciu, dodržiavanie zásad právneho štátu a boj proti korupcii a podvodom. Reforma navrhovaná v rámci plánu sa týka 15 oblastí vrátane energetiky, poľnohospodárstva, dopravy, zelenej a digitálnej transformácie, ľudského kapitálu, štátom vlastnených podnikov, podnikateľského prostredia, verejných financií a decentralizácie.

Obrázok 1: Kapitoly Plánu pre Ukrajinu

[1] COM(2024) 172 final.
[2] Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2024/1447.

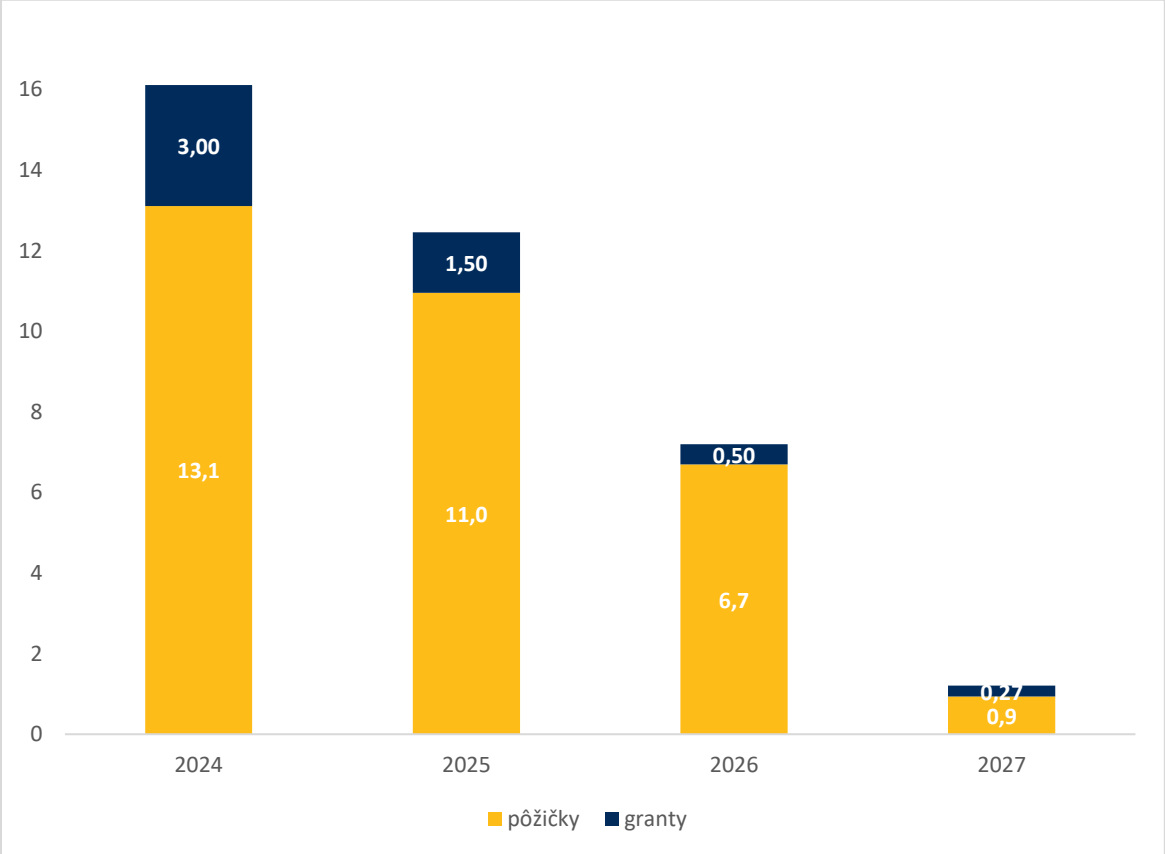
Vo vykonávacom rozhodnutí Rady o schválení kladného posúdenia Plánu pre Ukrajinu zo strany Komisie sa stanovuje harmonogram s podmienkami (t. j. kvalitatívnymi a kvantitatívnymi ukazovateľmi), ktoré má Ukrajina splniť za každý štvrťrok až do 4. štvrťroka 2027. Tieto podmienky odrážajú pokrok dosiahnutý v oblasti investícií a reforiem, ktoré Ukrajina navrhla v pláne.

Komisia zhodnotila, že **reformy a investície v Pláne pre Ukrajinu majú významný potenciál na zvýšenie rastu, udržanie makroekonomickej stability, zlepšenie fiškálnej situácie a posilnenie cesty Ukrajiny k EÚ**. Pri posudzovaní plánu v apríli 2024 sa odhadovalo, že HDP Ukrajiny sa zvýši o 6,2 % do roku 2027 a o 14,2 % do roku 2040, ak sa v plnej miere zrealizujú všetky navrhované reformy a investície. Realizácia plánu by okrem toho mohla viesť k zníženiu dlhu o približne 10 percentuálnych bodov HDP do roku 2033 v porovnaní s alternatívnym scenárom bez nástroja.

V rámci piliera I nástroja je vyčlenených až **38,3 miliardy EUR** vo forme pôžičiek a grantov (ako je uvedené na obrázku 2), ktoré majú Ukrajine pomôcť preklenúť fiškálnu medzeru a podporiť realizáciu reforiem a investícií.

Všetky platby v rámci nástroja sú podmienené tým, že Ukrajina bude naďalej zachovávať a rešpektovať účinné demokratické mechanizmy vrátane pluralitného parlamentného systému a právneho štátu a zaručí dodržiavanie ľudských práv vrátane práv osôb, ktoré patria k menšinám.

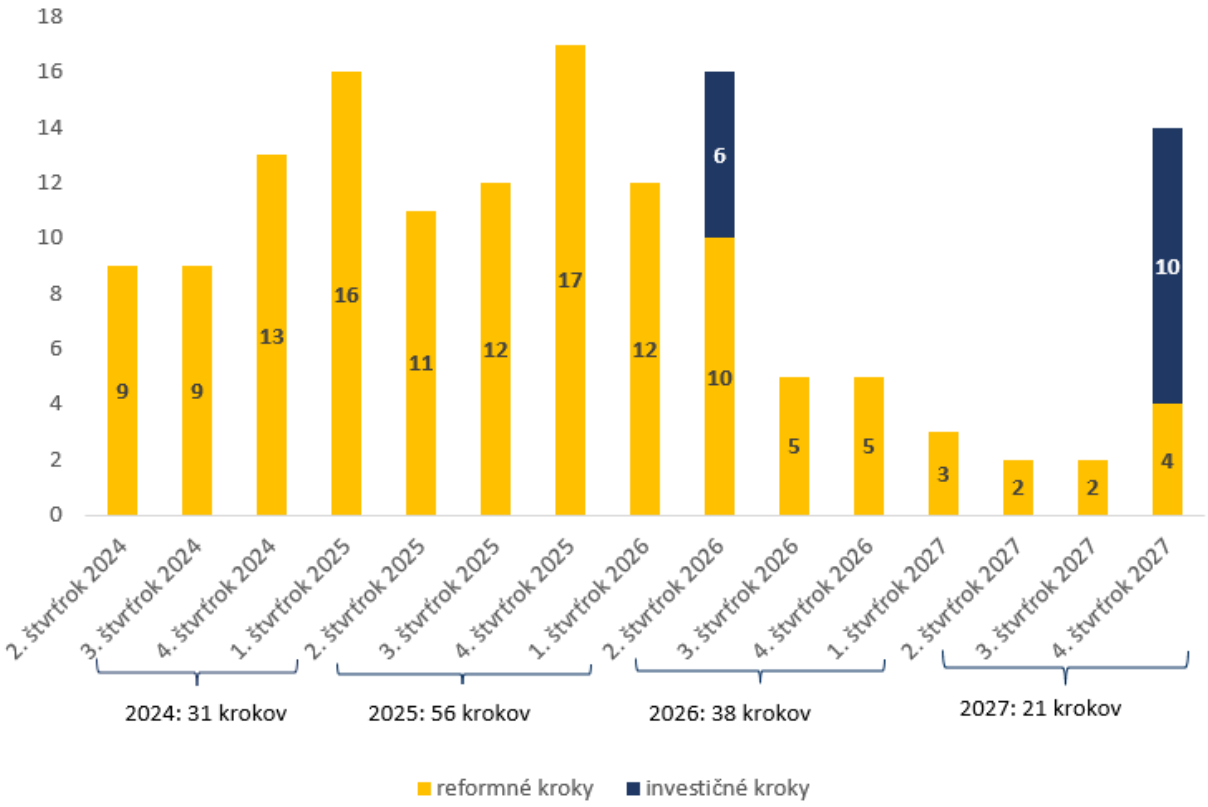
Obrázok 2: Pilier I Nástroja pre Ukrajinu – orientačné záväzky podľa rokov v miliardách EUR

Platby v rámci piliera I nástroja

V Pláne pre Ukrajinu sa identifikuje 69 reforiem a 10 investičných krokov alebo ukazovateľov rozdelených do 146 kvalitatívnych a kvantitatívnych krokov (rozdelenie reforiem na jednotlivé roky je znázornené na obrázku 3). Vzhľadom na makroekonomickú situáciu Ukrajiny a udržateľnosť dlhu je financovanie Plánu pre Ukrajinu v prvom a druhom roku realizácie prednostné. Toto prednostné financovanie sa odráža aj v počte krokov, ktoré sa majú vykonať.

Obrázok 3: Platobný profil: Reformy a investície v priebehu času

Dňa 20. marca 2024 Komisia vyplatila prvú sumu vo výške 4,5 miliardy EUR v rámci výnimočného preklenovacieho financovania s cieľom poskytnúť Ukrajine veľmi potrebnú likviditu. Druhá splátka výnimočného preklenovacieho financovania vo výške 1,5 miliardy EUR bola vyplatená 24. apríla. Nasledovalo kladné posúdenie Komisie, že politické podmienky stanovené v memorande o porozumení, ktoré Ukrajina a Komisia podpísali 13. marca, boli splnené. Komisia takisto kladne posúdila splnenie základnej podmienky zachovania účinných demokratických mechanizmov. Preklenovacie financovanie sa vzťahovalo na päť politických podmienok dohodnutých v memorande o porozumení a zahrnutých aj do Plánu pre Ukrajinu, ktorý Ukrajina predložila Komisii.

1. Zriadiť výberovú komisiu na uskutočnenie výberového konania do Úradu disciplinárnych inšpektorov Vysokej súdnej rady.
2. Prijať akčný plán zameraný na riziká identifikované vo vnútroštátnom posúdení rizík.
3. Prijať národnú stratégiu príjmov na roky 2024 – 2030.
4. Prijať postupy prideľovania rozpočtových prostriedkov zo štátneho rozpočtu na vytváranie priemyselných parkov.

5. Zaviesť automatický prenos údajov medzi štátnym pozemkovým katastrom a štátnym registrom vlastníckych práv k nehnuteľnostiam.

Dňa 27. júna Komisia vyplatila 1,9 miliardy EUR v rámci **predbežného financovania** na podporu vykonávania plánu, čo predstavovalo 7 % úverovej podpory, na ktorú bola Ukrajina oprávnená. Aby sa predbežné financovanie mohlo vyplatiť, Verchovna rada ratifikovala 6. júna rámcovú dohodu, ktorú 19. júna podpísal prezident Ukrajiny, a 24. júna bola podpísaná dohoda o pôžičke.

Po žiadosti Ukrajiny o platbu z 9. júla a kladnom posúdení Komisiou z 18. júla, ako aj po schválení Radou 6. augusta, bola 13. augusta vyplatená **prvá platba v rámci Plánu pre Ukrajinu** vo **výške takmer 4,2 miliardy EUR**. Z celkovej sumy bolo 1,5 miliardy EUR poskytnutých vo forme nenávratnej finančnej podpory a viac ako 2,6 miliardy EUR bolo vyplatených vo forme pôžičiek. Komisia zhodnotila, že vláda uspokojivo splnila deväť reformných ukazovateľov alebo krokov spojených s prvou pravidelnou platbou v pláne[3].

Týchto **deväť krokov** bolo realizovaných v 2. štvrťroku 2024:

Riadenie verejných financií

1. Prijatie plánu digitalizácie Štátnej colnej správy.
2. Schválenie vyhlásenia o rozpočte na roky 2025 – 2027.
3. Prijatie akčného plánu na vykonávanie plánu reformy riadenia verejných investícií.

Boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí

4. Vymenovanie nového vedúceho Národnej agentúry pre prevenciu korupcie.

Riadenie verejných aktív a podnikateľské prostredie

5. Nadobudnutie účinnosti právnych predpisov na zlepšenie noriem správy a riadenia štátnych podnikov so zreteľom na medzinárodné normy.
6. Nadobudnutie účinnosti zákona o revidovaní právneho základu Úradu pre hospodársku bezpečnosť Ukrajiny.

Energetika a agropotravinársky sektor

7. Prijatie integrovaného národného energetického a klimatického plánu.
8. Prijatie stratégie tepelnej modernizácie budov do roku 2050.
9. Akčný plán a prijatie strategického dokumentu na boj proti mínam na obdobie do roku 2033.

Po kladnom posúdení žiadosti Ukrajiny o platbu z 10. októbra zo strany Komisie[4] a po schválení Radou bolo prijaté vykonávacie rozhodnutie Rady. To umožnilo 18. decembra vyplatiť **druhú platbu v rámci Plánu pre Ukrajinu vo výške takmer 4,1 miliardy EUR**. Z tejto sumy bolo 1,5 miliardy EUR poskytnutých vo forme nenávratnej finančnej podpory a viac ako 2,5 miliardy EUR bolo poskytnutých vo forme pôžičiek.

Kladné posúdenie Komisie bolo výsledkom toho, že Ukrajina splnila požadovaných deväť **krokov** do 3. štvrťroka 2024.

Boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí

[3] COM(2024) 321 final.
[4] COM(2024) 544 final.

1. Zvýšenie počtu zamestnancov Špecializovanej protikorupčnej prokuratúry (SAPO).
2. Zmena trestného zákona a trestného poriadku.
3. Prijatie akčného plánu na vykonávanie stratégie vymáhania majetku na roky 2023 – 2027.

Ľudský kapitál

4. Prijatie demografickej stratégie Ukrajiny na obdobie do roku 2040.

Podnikateľské prostredie a regionálne politiky

5. Prijatie akčného plánu na dereguláciu a zlepšenie podnikateľského prostredia.
6. Zmena štátnej stratégie regionálneho rozvoja na roky 2021 – 2027.

Energetika a životné prostredie

7. Nadobudnutie účinnosti sekundárnych právnych predpisov týkajúcich sa zákona v súvislosti s nariadením o integrite a transparentnosti veľkoobchodného trhu s energiou.
8. Nadobudnutie účinnosti právnych predpisov týkajúcich sa prevencie, znižovania a kontroly priemyselného znečisťovania.
9. Vypracovanie koncepčného dokumentu s vymedzením rozsahu odchýlok od pravidiel posudzovania vplyvov na životné prostredie a strategického environmentálneho hodnotenia.

2.a.i. Príjemcovia finančných prostriedkov v rámci Plánu pre Ukrajinu

V článku 27 nariadenia o Nástroji pre Ukrajinu sa stanovuje, že Ukrajina musí zverejňovať aktualizované **údaje o osobách a subjektoch** vrátane dodávateľov, ktorí dostávajú finančné prostriedky presahujúce sumu 100 000 EUR kumulatívne v priebehu štyroch rokov na realizáciu reforiem a investícií uvedených v Pláne pre Ukrajinu.

Ukrajina musí tieto informácie zverejňovať s náležitým zreteľom na zachovávanie dôvernosti a bezpečnosti, najmä ochrany osobných údajov, na webovej stránke v strojovo čitateľnom formáte a zoradené podľa celkových prijatých finančných prostriedkov. V prípade právnických osôb tieto informácie zahŕňajú úplný právny názov a IČ DPH alebo daňové identifikačné číslo, prípadne iný jedinečný identifikátor stanovený na vnútroštátnej úrovni.

V prípade fyzických osôb sa zverejňujú mená a priezviská príjemcov. Okrem toho sa v záujme zabezpečenia ochrany finančných záujmov EÚ v súlade s článkom 35 nariadenia o nástroji pre Ukrajinu od Ukrajiny vyžaduje, aby zabezpečila zhromažďovanie primeraných údajov o osobách a subjektoch prijímajúcich finančné prostriedky vrátane informácií o skutočnom vlastníctve a prístup k nim. Je to v súlade so zásadami ochrany údajov EÚ a platnými pravidlami ochrany údajov. Táto požiadavka zahŕňa aj informácie o príslušných (sub)dodávateľoch a ich konečných užívateľoch výhod.

Ukrajina aktívne pokračuje v práci na transparentnosti, implementuje požiadavky na zber údajov do vnútroštátneho právneho rámca a zapája všetky príslušné orgány s cieľom zabezpečiť komplexný zber údajov o konečných príjemcoch. Ukrajina pracuje na príprave

týchto informácií v konsolidovanej databáze. Zoznam konečných príjemcov, ktorí získali viac ako 100 000 EUR, bol zverejnený na webovej stránke Ministerstva hospodárstva Ukrajiny[5].

Ukrajina je povinná dodržiavať článok 11 nariadenia o Nástroji pre Ukrajinu o oprávnenosti osôb a subjektov a o pôvode dodávok a materiálov pri verejnom obstarávaní v rámci nástroja. Tieto požiadavky sú začlenené do rámcovej dohody medzi EÚ a Ukrajinou o osobitných opatreniach na vykonávanie financovania Únie v rámci Nástroja pre Ukrajinu. V súlade s týmito požiadavkami Ukrajina v prípade investícií v rámci piliera I zavádza systém monitorovania a kontroly, aby sa zabezpečilo dodržiavanie požiadaviek a aby sa zaznamenávali a oznamovali všetky obstarávania, pri ktorých sa využívajú výnimky podľa článku 11 nariadenia o Nástroji pre Ukrajinu. V roku 2024 Komisia nemusela posudzovať žiadne záležitosti týkajúce sa verejného obstarávania.

2.b. Pilier II – Investičný rámec pre Ukrajinu

Investičný rámec pre Ukrajinu je hlavným nástrojom EÚ na podporu obnovy, rekonštrukcie a modernizácie Ukrajiny. Jeho cieľom je uvoľniť **investície vo výške až 40 miliárd EUR** a postaviť EÚ do centra medzinárodného úsilia o obnovu Ukrajiny, a to s podporou **9,3 miliardy EUR**, z toho **7,8 miliardy EUR vo forme záruk** a **1,5 miliardy EUR vo forme kombinovaného financovania**.

Záruky EÚ zohrávajú rozhodujúcu úlohu pri znižovaní rizika verejných aj súkromných investícií, čo je nevyhnutné pre **úspešnú obnovu** Ukrajiny. Zmiernením finančných rizík tieto záruky podporujú väčšiu účasť investorov zo súkromného sektora, finančných inštitúcií a rozvojových partnerov, ktorí sú potrební na obnovu ukrajinského hospodárstva a infraštruktúry po vojne.

V **mechanizmoch kombinovaného financovania EÚ** sa podobne kombinujú **granty s inými zdrojmi**, ako sú **pôžičky**, **vlastný kapitál** a **záruky** finančných inštitúcií, ako aj **komerčné pôžičky** a **investície**. Tento inovačný prístup využíva verejné prostriedky na uvoľnenie ďalších investícií súkromného sektora, čím sa dosahuje ďalekosiahly **rozvojový vplyv**. Využívaním kombinovaného financovania EÚ maximalizuje hodnotu každého vynaloženého eura, čo umožňuje realizáciu väčších projektov s väčším vplyvom, ktoré priamo prispievajú k obnove a dlhodobej odolnosti Ukrajiny.

Jadrom tohto úsilia je **investičný rámec pre Ukrajinu**, ktorý je špeciálne navrhnutý tak, aby pomohol **obnoviť kritickú infraštruktúru Ukrajiny a naštartovať jej hospodárstvo**. Kľúčové odvetvia, ako sú **energetika**, **priemysel, školy**, **nemocnice** a **komunálne služby**, sú v centre pozornosti, pričom cieľom je vytvoriť odolnejšiu, udržateľnejšiu a modernejšiu Ukrajinu. Okrem toho sa investičný rámec pre Ukrajinu zameriava aj na potreby **malých podnikov**, **vojnou postihnutého obyvateľstva** a **zraniteľných skupín,** čím sa zabezpečuje, aby sa nezabudlo na najviac postihnuté komunity.

K **31. decembru 2024**, teda po troch rokoch ruskej útočnej vojny voči Ukrajine, sa v aktualizovanom **spoločnom rýchlom posúdení škôd a potrieb (RDNA4)** odhaduje, že celkové náklady na **obnovu a rekonštrukciu** Ukrajiny v nasledujúcom desaťročí dosiahnu **506 miliárd EUR**. V tomto komplexnom posúdení sa zdôrazňuje obrovský rozsah výzvy, ktorej Ukrajina čelí pri obnove svojho hospodárstva, infraštruktúry a inštitúcií.

[5] https://me.gov.ua/view/d9c13c33-a438-406f-8daf-3145852df99a.

V tejto súvislosti je **investičný rámec pre Ukrajinu** nevyhnutný na preklenutie výraznej **medzery vo financovaní** rekonštrukcie Ukrajiny. Poskytuje štruktúrovaný a koordinovaný mechanizmus na nasmerovanie finančných prostriedkov do **najnaliehavejších prioritných oblastí** určených v **Pláne pre Ukrajinu**. Cielená podpora z investičného rámca pre Ukrajinu zabezpečuje, aby Ukrajina mala potrebné prostriedky na riešenie kritických potrieb a zároveň pripravila pôdu pre dlhodobú obnovu a rast.

Investičný rámec pre Ukrajinu je okrem toho kľúčovou hnacou silou súkromných investícií do rekonštrukcie Ukrajiny. Ponukou **nástrojov na znižovanie rizika, krytím vojnových rizík a mobilizáciou súkromného kapitálu** vytvára nové možnosti financovania pre ukrajinské podniky aj podniky EÚ.

Pilier II je úzko prepojený s reformami a prístupovou cestou Ukrajiny. Investície do ukrajinského hospodárstva a infraštruktúry, ktoré umožňuje investičný rámec pre Ukrajinu, okrem toho urýchľujú integráciu Ukrajiny do jednotného trhu EÚ, **začleňujú Ukrajinu do transeurópskej infraštruktúry v oblasti energetiky a dopravy, hodnotových reťazcov EÚ a transponujú normy a obchodné postupy EÚ**. Ukotvením ukrajinského hospodárstva v hospodárstve EÚ predstavuje investičný rámec pre Ukrajinu strategický motor na zlepšenie geopolitického a hospodárskeho postavenia EÚ.

Investičný rámec pre Ukrajinu slúži aj ako jedinečná **koordinačná platforma pre ukrajinskú štruktúru obnovy**. Združuje ukrajinskú vládu, členské štáty EÚ a významné finančné inštitúcie, ako sú Európska investičná banka (EIB), Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBOR), Svetová banka, rozvojové finančné inštitúcie členských štátov atď., s cieľom zosúladiť a poskytnúť spoločnú operačnú reakciu na potreby obnovy a rekonštrukcie Ukrajiny.

Investičný rámec pre Ukrajinu bol zriadený **v rekordne krátkom čase**. Po nadobudnutí účinnosti nariadenia o Nástroji pre Ukrajinu v marci 2024 sa v apríli 2024 stretol prvý riadiaci výbor investičného rámca pre Ukrajinu a schválil prvý súbor investičných programov. V júni 2024 na konferencii o obnove Ukrajiny v Berlíne Komisia oznámila podpísanie prvých investičných programov v rámci investičného nástroja pre Ukrajinu vo výške **1,4 miliardy EUR** v nových dohodách o zárukách a grantoch na podporu obnovy a rekonštrukcie Ukrajiny.

Tieto dohody podpísané s viacerými implementujúcimi partnermi, ako sú EBOR, EIB, Medzinárodná finančná korporácia (IFC), Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) a Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK), tvorí **1 miliarda EUR vo forme záruk za pôžičky EÚ** a **400 miliónov EUR vo forme grantov**. Využívajú ich súkromné spoločnosti vrátane malých a stredných podnikov, obcí a ukrajinských štátnych podnikov. Operácie podporujú prioritné odvetvia, ako sú energetika, doprava, komunálna infraštruktúra, prístup k financiám a podniky postihnuté vojnou; a ich cieľom je uvoľniť **investície vo výške 6 miliárd EUR.**

Vďaka zárukám investičného rámca pre Ukrajinu, ktoré prispeli k zmierneniu investičných rizík, sa na Ukrajine v roku 2024 už uskutočnilo mnoho operácií.

- Jedna z **najväčších zahraničných investícií na Ukrajine od získania jej nezávislosti**. Akvizícia dvoch telekomunikačných operátorov (Lifecell a Datagroup Volia) francúzskym investorom, čím vznikol popredný integrovaný operátor s rozsiahlym investičným plánom pre telekomunikačnú infraštruktúru a zlepšenie digitálnej pripojiteľnosti. Túto transakciu spolufinancovala Medzinárodná finančná korporácia a bola podporená zárukou z investičného rámca pre Ukrajinu.

- **Prelomová investícia na zelenej lúke v oblasti obnoviteľných zdrojov energie**, spolufinancovanie výstavby novej veternej farmy vo Volynskej oblasti s kapacitou 147 MW, spolufinancovaná EBOR a IFC s podporou záruky EÚ.
- Záruka z investičného rámca pre Ukrajinu umožnila uvoľniť rozhodujúci úver pre mesto Kyjev, čím sa poskytla núdzová likvidná podpora mestskému centrálnemu vykurovaniu na zabezpečenie **nepretržitého zásobovania teplom počas zimy 2024/2025** prostredníctvom záruky za pôžičku poskytnutú zo strany EBOR.
- Nová pôžička EBOR pre spoločnosť Nova Poshta, ktorá bola uvoľnená prostredníctvom záruky z investičného rámca pre Ukrajinu na financovanie rozšírenia a modernizácie jej **siete balíkových terminálov a pobočiek**, ruka v ruke s opatreniami so silným sociálnym vplyvom, **vybudovaním viac ako 600 protileteckých krytov**, realizáciou programov na vytvorenie **pracovných príležitostí pre vojnových veteránov a zraniteľné ženy.**

Na základe tejto dynamiky sa v septembri 2024 začalo nové kolo **výziev investičného rámca pre Ukrajinu na predkladanie návrhov na verejné investície, priame operácie súkromného sektora a sprostredkované kapitálové operácie** s orientačnou alokáciou **2,75 miliardy EUR**. Výzva zostane otvorená najmenej jeden rok a budú sa na ňu vzťahovať priebežné termíny.

Opatrenia v rámci **piliera II** sa vykonávali v súlade so zásadami získavania zdrojov a verejného obstarávania stanovenými v **článku 11 nariadenia (EÚ) 2024/792**. V júni 2024 boli podpísané dohody o dodatočných zárukách a operácie kombinovaného financovania, ktoré boli nasadené ako naliehavé opatrenia na riešenie okamžitých potrieb v oblasti rekonštrukcie a obnovy, najmä v sektore energetiky.

2.c. Pilier III

Pilier III sa zameriava na poskytovanie **technickej pomoci a podporných opatrení na uľahčenie zosúladenia Ukrajiny so zákonmi a predpismi EÚ**. Financujú sa z neho činnosti technickej spolupráce realizované počas niekoľkých rokov, ako sú iniciatívy na budovanie kapacít vrátane sociálnych partnerov, organizácií občianskej spoločnosti, ako aj miestnych a regionálnych orgánov, a pomoc Ukrajine pri vykonávaní reforiem potrebných na vstup do EÚ a zabezpečenie efektívneho využívania finančnej pomoci.

Z piliera III sa financujú aj **dotácie úrokových sadzieb na náklady na pôžičky** poskytnuté v rámci piliera I nástroja a v rámci predchádzajúcej makrofinančnej pomoci. Okrem toho sa financuje **fungovanie Rady audítorov Nástroja pre Ukrajinu** a podporujú ďalšie iniciatívy, ktoré majú za cieľ reagovať na ruskú útočnú vojnu voči Ukrajine a v rámci toho presadiť v súvislosti so zločinmi spáchanými Ruskom na území Ukrajiny medzinárodné právo.

V roku 2024 bol prijatý prvý ročný pracovný program v rámci piliera III nástroja, z ktorého **sa mobilizovalo viac ako 488 miliónov EUR**.

2.c.i Vykonávanie Nástroja technickej spolupráce

Akcia Nástroj technickej spolupráce pre Ukrajinu 2024 s viazaným rozpočtom približne 248 miliónov EUR je určená na uľahčenie postupného zosúlaďovania právnych predpisov Ukrajiny s *acquis* Únie s cieľom budúceho členstva v EÚ a na podporu vykonávania Plánu pre Ukrajinu. Zároveň posilňuje odolnosť Ukrajiny a jej schopnosť reagovať na ničivé dôsledky ruskej útočnej vojny voči Ukrajine.

Nástroj technickej spolupráce pre Ukrajinu 2024 je flexibilný a responzívny nástroj, ktorý **poskytuje pomoc šitú na mieru** a prispôsobuje sa vyvíjajúcim sa potrebám Ukrajiny. Podporuje aj **strategickú komunikáciu**, **verejnú diplomaciu** a **spoluprácu s občianskou spoločnosťou a kultúrnymi aktérmi**, ktoré sú nevyhnutné na posilnenie **pozitívneho zviditeľnenia EÚ** na Ukrajine.

V novembri 2024 sa rozpočet Nástroja technickej spolupráce pre Ukrajinu 2024 zvýšil o **105 miliónov EUR** vďaka ziskom z imobilizovaných ruských aktív vo **výške 103 miliónov EUR** a dodatočnému príspevku **Dánska** vo **výške 2 miliónov EUR**. Touto zmenou sa významne posilnila kapacita nástroja na podporu priorít, ako je **obnova kritickej energetickej infraštruktúry**.

Vykonávanie Nástroja technickej spolupráce pre Ukrajinu 2024 je v plnom prúde a v roku 2024 už bolo zazmluvnených viac ako **136 miliónov EUR,** čo predstavuje viac ako 50 % celkového rozpočtu. Tieto prostriedky sú zamerané na kľúčové priority: **energetická odolnosť**, **decentralizácia** a **podpora prístupového procesu Ukrajiny do EÚ**.

- V **sektore energetiky** EÚ prispieva k energetickej odolnosti Ukrajiny prostredníctvom podpory **Fondu na podporu energetiky na Ukrajine**, ktorý spravuje **sekretariát Energetického spoločenstva**. Tento fond uľahčuje dodávky núdzového vybavenia a základných dodávok na stabilizáciu ukrajinského energetického systému.
- V oblasti **reformy decentralizácie** pokračuje ďalšia fáza **hlavnej iniciatívy Tímu Európa U-LEAD s Európou, ktorú** spolufinancujú **Nemecko a Dánsko**. Jej poslaním je podporovať transparentnú a zodpovednú správu vecí verejných na miestnej a regionálnej úrovni a priamo prispievať k rekonštrukcii Ukrajiny.
- Na ďalšiu podporu **úsilia o vstup do EÚ** sa v rámci nedávno spustenej **iniciatívy Tímu Európa Ukraine2EU – Program podpory integrácie Ukrajiny do EÚ** (spolufinancovanej **Dánskom a Litvou**) posilňujú kapacity kľúčových ukrajinských inštitúcií. Patrí sem podpora **ukrajinského parlamentu**, **preklad *acquis* Únie**, strategická komunikácia a koordinácia celkového prístupového procesu.

Opatrenia v rámci **piliera III** sa vykonávali v súlade so zásadami získavania zdrojov a verejného obstarávania stanovenými v **článku 11 nariadenia (EÚ) 2024/792**, pričom sa uprednostňovali oprávnené krajiny. Výnimky sa uplatňovali v súlade s právnymi ustanoveniami, najmä s cieľom riešiť naliehavé potreby kritických energetických zariadení, požiadavky na kompatibilitu s existujúcimi ukrajinskými systémami a krízové podmienky v teréne.

2.c.ii Príspevok k mechanizmom zodpovednosti a financovaniu Rady audítorov

Ruská útočná vojna voči Ukrajine viedla k množstvu úmrtí, utrpeniu a ničeniu v celej krajine. Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov prijalo 14. novembra 2022 rezolúciu, v ktorej uznalo potrebu vytvorenia medzinárodného mechanizmu na náhradu škody, straty alebo ujmy v dôsledku medzinárodne protiprávneho konania Ruska voči Ukrajine. EÚ stojí na čele medzinárodného úsilia o vyvodenie zodpovednosti voči Rusku a v máji 2023 sa pripojila k **registru škôd** spôsobených agresiou Ruskej federácie voči Ukrajine, pričom v júli 2024 sa stala jeho plnohodnotným účastníkom. V súčasnosti je súčasťou registra 43 štátov a EÚ.

V roku 2024 EÚ prispela sumou približne **846 000 EUR** na Rozšírenú parciálnu dohodu o registri škôd spôsobených agresiou Ruskej federácie voči Ukrajine, čím zabezpečila plnenie finančných záväzkov EÚ ako člena tejto dohody.

V registri sa evidujú oprávnené nároky na náhradu škody, straty alebo ujmy spôsobenej všetkým dotknutým fyzickým a právnickým osobám, ako aj štátu Ukrajina, a funguje ako bezpečná digitálna platforma na zhromažďovanie a spracovanie dôkazov. Má sa stať súčasťou budúcej nárokovej komisie, ktorá bude posudzovať nároky a určovať náhradu. Táto iniciatíva je kľúčovým krokom k tomu, aby Rusko prevzalo plnú zodpovednosť za svoje konanie.

Celkovo sa plánuje 44 formulárov nárokov, ktoré sa vzťahujú na rôzne druhy škôd vrátane zničenia majetku, ujmy na zdraví a núteného vysídlenia. Do konca roka 2024 register prijal viac ako 13 000 nárokov a zaznamenal 832 rozhodnutí o zničení obytného majetku, pričom priemerná výška nároku bola 54 000 EUR. Pokračujú práce na rozšírení procesu uplatňovania nárokov.

Rada audítorov Nástroja pre Ukrajinu bola zriadená v júni 2024 vykonávacím rozhodnutím Komisie, ktorým sa takisto stanovilo jej funkčné obdobie (do 30. júna 2028) a vymedzilo jej poslanie, zloženie, vymenovanie členov a predsedu, jej sekretariát a úlohy. V rámci Nástroja pre Ukrajinu bolo na podporu tejto akcie poskytnutých približne **11 miliónov EUR**.

Hlavnou úlohou Rady audítorov je monitorovať transparentné a efektívne využívanie finančnej pomoci EÚ pre Ukrajinu vo výške až 50 miliárd EUR v rokoch 2024 až 2027. Jej poslaním je najmä posudzovať, či systémy riadenia a kontroly verejného sektora Ukrajiny zabezpečujú, aby sa finančné prostriedky EÚ využívali v súlade so zásadami správneho finančného riadenia, ako sú účinnosť, hospodárnosť, efektívnosť a transparentnosť, a zároveň predchádzať podvodom, korupcii, konfliktom záujmov a iným nezrovnalostiam.

Rada audítorov sídli v Bruseli a má špecializovaný sekretariát v Kyjeve. Prostredníctvom výzvy na vyjadrenie záujmu boli v roku 2024 vybratí traja nezávislí členovia Rady audítorov, všetci občania EÚ s významnými skúsenosťami v oblasti auditu a opatrení proti podvodom.

2.c.iiii. Náklady na prijaté úvery a pôžičky a historické náklady

V júni 2024 bolo prijaté rozhodnutie o financovaní na pokrytie ročných historických nákladov spojených s pôžičkami v rámci výnimočnej makrofinančnej pomoci EÚ poskytnutej v roku 2022 (ďalej len „MFA1“ a „MFA2“) a na príspevok na tvorbu rezerv zaplatených do spoločného rezervného fondu v súvislosti s týmito pôžičkami v celkovej výške viac ako 227 miliónov EUR.

Výnimočná makrofinančná pomoc EÚ vo výške 6 miliárd EUR vyplatená v auguste 2022 (MFA1) a v období od októbra do decembra 2022 (MFA2) predstavovala rýchlu a naliehavú podporu ukrajinskému rozpočtu. EÚ môže v súvislosti s takýmito pôžičkami znášať úroky poskytnutím bonifikácie úrokovej sadzby.

Vo februári 2024 Ukrajina predložila formálnu žiadosť o bonifikáciu úrokovej sadzby pre poplatky splatné v roku 2024. Požiadavky, na základe ktorých boli uvoľnené splátky v rámci výnimočnej makrofinančnej pomoci EÚ, sa považovali za splnené v roku 2022.

3. Pokrok pri vykonávaní nástroja

3.a. Pokrok pri plnení cieľov podľa nariadenia o Nástroji pre Ukrajinu

V nariadení o Nástroji pre Ukrajinu sa stanovujú tri strategické ciele zamerané na malé a stredné podniky (MSP), zelenú transformáciu a obce – tri rozmery, ktoré sú nevyhnutné pre obnovu, rekonštrukciu a dlhodobú modernizáciu Ukrajiny.

3.a.i Podpora malých a stredných podnikov (článok 28 ods. 6)

Malé a stredné podniky sú základom ukrajinského hospodárstva a zohrávajú rozhodujúcu úlohu pri zvyšovaní hospodárskej odolnosti, inováciách a tvorbe pracovných miest. Vzhľadom na to sa v nariadení o Nástroji pre Ukrajinu vyžaduje, aby aspoň 15 % záruk EÚ podporovalo mikropodniky, malé a stredné podniky vrátane startupov.

V roku 2024 dosiahla EÚ pri plnení tohto cieľa významný pokrok. Boli podpísané dve dohody, ktorými sa zabezpečilo pokrytie zárukami EÚ vo výške až do 290 miliónov EUR, ktoré sa osobitne zameriavajú na poskytovanie úverov MSP a mikropodnikom. Okrem toho sa prostredníctvom zmiešaných príspevkov zmobilizovalo 20 miliónov EUR. Cieľom týchto iniciatív je uvoľniť financovanie pre malé podniky a podporiť vojnou postihnuté spoločnosti, aby mohli naďalej fungovať a prispievať k hospodárstvu.

EÚ na túto dynamiku nadviaže a v roku 2025 vyhlási prispôsobenú výzvu na predkladanie návrhov s cieľom poskytnúť ďalšiu cielenú podporu MSP prostredníctvom bánk a finančných sprostredkovateľov. Pri tomto úsilí sa uprednostní prístup malých podnikov k financovaniu a prispeje sa k posilneniu ukrajinského súkromného sektora v tejto kritickej fáze rekonštrukcie.

3.a.ii Pokrok v oblasti zelenej transformácie (článok 28 ods. 9)

Nástroj je v súlade s cieľmi Európskej zelenej dohody a podporuje prechod Ukrajiny na klimaticky neutrálne, klimaticky odolné a environmentálne udržateľné hospodárstvo. Od piliera I nástroja sa očakáva, že bude v čo najväčšej miere dodržiavať zásadu „výrazne nenarušiť“ v kontexte vojnovej alebo povojnovej obnovy a rekonštrukcie. Očakáva sa, že aspoň 20 % investícií realizovaných v rámci Plánu pre Ukrajinu a investičného rámca pre Ukrajinu prispeje k zmierňovaniu zmeny klímy a adaptácii na zmenu klímy, k ochrane životného prostredia vrátane zachovania biodiverzity a k širšej zelenej transformácii.

V rámci Plánu pre Ukrajinu sa očakáva, že najmenej 80 % investícií do dopravnej infraštruktúry a najmenej 60 % investícií do energetickej infraštruktúry bude podporovať ekologické ciele. Väčšina investícií súvisiacich so zelenou transformáciou v rámci piliera I sa má realizovať do 4. štvrťroka 2027. Celkové posúdenie splnenia cieľa zelenej transformácie sa vykoná v rámci záverečnej žiadosti o platbu, ktorá má byť predložená do konca roka 2027.

Okrem toho sa očakáva, že prvé operácie v rámci piliera II – zmluvne dohodnuté v polovici roka 2024 – takisto významne prispejú. Patria sem operácie investičného rámca pre Ukrajinu zamerané na obnovu a modernizáciu základných služieb, ako je vodohospodárska a elektrická infraštruktúra.

3.a.iii Obce (článok 16 ods. 4)

Na potreby orgánov na nižšej ako národnej úrovni sa musí vyčleniť suma zodpovedajúca najmenej 20 % nenávratnej podpory v rámci piliera I. Posudzovať sa to bude na základe správ Štátnej pokladnice, v ktorých sa odôvodní, že v štátnom rozpočte bola na tieto potreby vyčlenená aspoň táto suma, a to v súlade s metodikou, ktorú pripraví Ukrajina a dohodne s Komisiou. Prvé posúdenie tejto požiadavky sa uskutoční ako súčasť deviatej žiadosti o platbu v rámci Plánu pre Ukrajinu, ktorá sa očakáva po 2. štvrťroku 2026 a na základe ktorej sa určí, či bola pridelená suma vo výške aspoň 5 %. V záverečnej žiadosti o platbu v rámci Plánu pre Ukrajinu, ktorá má byť predložená do konca 4. štvrťroka 2027, bude posúdený celý cieľ.

3.b. Príspevok k prístupovému procesu Ukrajiny

Nástroj spája finančnú podporu Ukrajine s ambicióznym programom reforiem rastu zameraným na uľahčenie štrukturálnej transformácie a zároveň podporuje cestu Ukrajiny k vstupu do EÚ. Plán pre Ukrajinu je základom nástroja na podporu hospodárskej obnovy, rekonštrukcie a modernizácie Ukrajiny a zároveň na podporu zosúladenia s *acquis* Únie.

Na zabezpečenie zmysluplného pokroku boli v pláne stanovené konkrétne kroky, z ktorých mnohé sú úzko prepojené s *acquis* Únie v kľúčových prioritných oblastiach. Tieto kroky zahŕňajú celý rad zásadných opatrení, ktoré majú Ukrajinu v krátkodobom horizonte priblížiť k *acquis* Únie, vrátane prijatia právnych predpisov, ktoré urýchlia vykonávanie *acquis*, vykonávania odporúčaní EÚ a prijatia noriem EÚ v rôznych sektoroch. Hoci úspešné vykonávanie Plánu pre Ukrajinu podporuje zosúladenie Ukrajiny s regulačným rámcom EÚ, plnenie reforiem v rámci nástroja však zostáva oddelené od posúdenia zosúladenia s *acquis* Únie v rámci prebiehajúceho prístupového procesu a nie je ním dotknuté.

Konkrétne boli v dvoch posudzovaných splátkach v roku 2024 dokončené celkovo **štyri kroky** (približne 22 % z celkového počtu), ktoré tiež prispievajú k zosúladeniu s *acquis* Únie (pozri ďalej *tabuľku 1*). Ide o sektory decentralizácie, energetiky a životného prostredia.

Tabuľka 1: Kroky Plánu pre Ukrajinu odkazujúce na acquis Únie dokončené v roku 2024

Poradové číslo	Reforma	Názov kroku	Splátka
9.5	Reforma 3. Rozvoj a vykonávanie regionálnej politiky	Prijatie uznesení s cieľom zmeniť štátnu stratégiu regionálneho rozvoja na roky 2021 – 2027	3. štvrťrok 2023
10.8	Reforma 3. Reforma trhu s elektrinou	Nadobudnutie účinnosti sekundárnych právnych predpisov týkajúcich sa zákona v súvislosti s nariadením o integrite a transparentnosti veľkoobchodného trhu s energiou (REMIT)	3. štvrťrok 2023
15.1	Reforma 1. Prevencia, znižovanie a kontrola priemyselného znečisťovania	Nadobudnutie účinnosti právnych predpisov týkajúcich sa prevencie, znižovania a kontroly priemyselného znečisťovania s čiastočným uplatňovaním ustanovení	3. štvrťrok 2023
15.10	Reforma 5. Posudzovanie vplyvov na životné prostredie (EIA) a strategické environmentálne hodnotenie (SEA)	Vypracovanie koncepčného dokumentu s vymedzením rozsahu odchýlok od pravidiel posudzovania vplyvov na životné prostredie a strategického environmentálneho hodnotenia	3. štvrťrok 2023

3.c. Príspevok k fiškálnej stabilite Ukrajiny prostredníctvom rozpočtovej podpory

Ruská komplexná vojenská inváziа mala rušivý vplyv na ukrajinské hospodárstvo, ktoré sa v roku 2022 zmenšilo o takmer 30 %. Inflácia aj nezamestnanosť sa výrazne zvýšili. Deficit verejných financií dosiahol v roku 2023 takmer 20 % HDP v dôsledku vysokých výdavkov na obranu. Keďže Ukrajina stratila prístup na medzinárodné finančné trhy, je do veľkej miery závislá od zahraničnej pomoci. Medzinárodný menový fond odhadol kumulatívnu medzeru vo verejných financiách do roku 2027 na 143 miliárd EUR.

V tejto súvislosti Plán pre Ukrajinu poskytuje priamu rozpočtovú podporu vo forme nenávratnej podpory a vysoko zvýhodnených pôžičiek. Celková finančná podpora v rámci piliera I predstavuje 38,3 miliardy EUR. Finančné prostriedky boli v prvom a druhom roku realizácie Plánu pre Ukrajinu vyčlenené vopred.

Priama rozpočtová podpora pomáha Ukrajine **udržiavať vládne funkcie a poskytovať základné verejné služby**, čo je veľmi dôležité v období rastúcich, ale nedostatočných domácich príjmov. Táto podpora zabezpečuje vyplácanie platov vo verejnej správe, dôchodkov a pokračovanie služieb, ako je vzdelávanie a zdravotná starostlivosť, a zároveň pomáha udržiavať makrofinančnú stabilitu tým, že znižuje potrebu nadmerných domácich pôžičiek.

Plán pre Ukrajinu zahŕňa **opatrenia na posilnenie fiškálneho riadenia**, ako je obnovenie každoročného preskúmania rozpočtu a zlepšenie efektívnosti verejných výdavkov. Zameriava sa aj na zvýšenie mobilizácie príjmov a riadenie verejného dlhu v záujme dlhodobej finančnej udržateľnosti. Okrem toho bonifikácia úrokov na pôžičky z výnimočnej makrofinančnej pomoci EÚ v roku 2022 pomáha Ukrajine udržať stabilitu tým, že ju zbavuje naakumulovaných platieb úrokov za tento rok.

3.d. Podpora posilňovania rodovej rovnosti

Vykonávanie nástroja sa riadi zásadami rodovej rovnosti a posilnenia postavenia žien, ako je uvedené v nariadení. Jeho zavedenie je však príliš čerstvé na to, aby bolo možné uviesť konkrétne príklady výsledkov v oblasti rodovej rovnosti a posilnenia postavenia žien.

V Pláne pre Ukrajinu sa pripomínajú zásady inkluzívnosti, rodovej rovnosti a sociálnej súdržnosti ako dôležité prierezové oblasti, na ktoré treba pamätať. Zdôrazňujú sa v ňom aj otázky súvisiace s ľudským kapitálom a podnikateľským prostredím. S cieľom splniť kroky stanovené v pláne prijala Ukrajina v roku 2024 novú stratégiu demografického rozvoja do roku 2040. Nový zákon o zlepšení správy a riadenia štátnych podnikov a národná stratégia boja proti mínam do roku 2033 takisto obsahujú opatrenia na podporu rodovej rovnosti.

Investičný rámec pre Ukrajinu sa realizuje prostredníctvom partnerstiev s finančnými inštitúciami, ktoré sú v súlade s medzinárodnými záväzkami a záväzkami EÚ v oblasti rodovej rovnosti a posilnenia postavenia žien. Podpora rodovej rovnosti a posilnenia postavenia žien je takisto súčasťou strategického zamerania investičného rámca pre Ukrajinu.

V rámci piliera III sa projektová pomoc poskytuje prostredníctvom jedinej akcie s názvom Nástroj technickej spolupráce. Nástrojom technickej spolupráce sa realizujú projekty, do ktorých sa integrujú ciele posilnenia rodovej rovnosti a postavenia žien v súlade s uplatňovaním hľadiska rodovej rovnosti.

3.e. Hlavné body

Napriek tomu, že nástroj je v počiatočnom štádiu vykonávania, v mnohých oblastiach už dosiahol významné výsledky.

- **Zvýšené kapacity na boj proti korupcii:** v rámci reforiem Plánu pre Ukrajinu krajina zvýšila počet zamestnancov Špecializovanej protikorupčnej prokuratúry (SAPO) a zmenila trestný zákon a trestný poriadok s cieľom zvýšiť účinnosť boja proti korupcii. Výrazne sa zlepšil najmä právny rámec vyjednávania o priznaní viny.
- **Zlepšenie noriem správy a riadenia spoločností**: Ukrajina prijala v rámci Plánu pre Ukrajinu zákon na zlepšenie noriem správy a riadenia štátnych podnikov, čím sa priblížila medzinárodným normám. V novom zákone sa stanovujú výlučné právomoci dozorných rád štátnych podnikov pri vymenúvaní a odvolávaní generálnych riaditeľov a pri schvaľovaní strategických investičných a finančných plánov štátnych podnikov. Vyžaduje sa v ňom, aby väčšina členov dozornej rady bola nezávislá, a zavádza postup ročného hodnotenia dozorných rád.
- **Hospodárska bezpečnosť a boj proti daňovým únikom:** Ukrajina prijala právne predpisy potrebné na reformu Úradu pre hospodársku bezpečnosť Ukrajiny. Nový zákon predstavuje pevný základ pre transformáciu úradu na dozorný orgán, ktorý bude účinnejšie bojovať proti daňovým únikom a hospodárskej kriminalite. Zavádzajú sa v ňom otvorené postupy prijímania zamestnancov založené na zásluhách vrátane nového vedúceho, ktorého vyberie šesťčlenná komisia, z ktorej polovicu budú tvoriť medzinárodní odborníci. Zákonom sa takisto pomôže zabezpečiť bezúhonnosť a primeraná odborná spôsobilosť zamestnancov.
- **Energetika a klíma:** Ukrajina prijala svoj prvý rámcový zákon o klíme, ktorý obsahuje cieľ dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050, a národný plán v oblasti energetiky a klímy, v ktorom sa koordinujú a plánujú politiky v oblasti energetiky a klímy do roku 2030, pričom obsahuje konkrétne ciele vrátane výrazného zníženia emisií skleníkových plynov a zvýšenia podielu energie z obnoviteľných zdrojov.
- **Zlepšené regulačné prostredie:** Ukrajina prijala akčný plán na zníženie zaťaženia podnikov prostredníctvom revízie a odstránenia prekrývajúcich sa predpisov, deregulácie hospodárskych činností a digitalizácie administratívnych postupov.
- **Rozpočtová podpora:** pravidelné vyplácanie prostriedkov spojené s úplnou realizáciou reforiem v rámci plánu bolo pre Ukrajinu životne dôležité, pretože pomohlo udržať základné funkcie vlády vrátane vyplácania miezd a poskytovania verejných služieb, ako je vzdelávanie a zdravotná starostlivosť, v situácii vážneho výpadku príjmov. Podporila sa aj makrofinančná stabilita obmedzením potreby domácich úverov a pôžičiek a vytvorili sa základy pre dlhodobú fiškálnu udržateľnosť prostredníctvom lepšieho riadenia verejných financií.
- **Investície:** investičný rámec pre Ukrajinu prispel k jednej z najväčších zahraničných investícií na Ukrajine od jej nezávislosti, k akvizícii dvoch telekomunikačných operátorov (Lifecell a Datagroup Volia) francúzskymi a ukrajinskými investormi. Operácia, ktorú podporila Medzinárodná finančná korporácia a Európska banka pre obnovu a rozvoj, viedla k vzniku popredného integrovaného operátora na Ukrajine s rozsiahlym investičným plánom pre telekomunikačnú infraštruktúru a zlepšenie digitálnej pripojiteľnosti. Cieľom investície je modernizovať a rozšíriť ukrajinskú telekomunikačnú infraštruktúru, zvýšiť odolnosť siete a pripojiteľnosť v celej krajine

vrátane oslobodených území. Vďaka tomu sa obnoví, zmodernizuje a zlepší mobilné pripojenie pre viac ako 10 miliónov ľudí na Ukrajine a štyri milióny domácností budú vybavené rýchlejším internetom.

4. Kontroly vykonávania nástroja

Vnútorný kontrolný systém verejného sektora Ukrajiny poskytuje účinné monitorovanie a finančný dohľad a spĺňa normy EÚ pre transparentnosť a zodpovednosť. Riadiaca štruktúra zahŕňa národného koordinátora na ministerstve hospodárstva, ktorý dohliada na vykonávanie, zatiaľ čo ministerstvo financií a štátna audítorská služba kontrolujú dodržiavanie predpisov prostredníctvom auditov. Účtovná komora podporuje parlamentný dohľad.

Prvotný audit pre Komisiu sa uskutočnil v decembri 2024. Napriek obmedzeným zdrojom skúsenosti Ukrajiny s riadením medzinárodnej finančnej pomoci zabezpečujú primeranú administratívnu kapacitu. Plán pre Ukrajinu zahŕňa aj reformy na zlepšenie riadenia verejných financií, predchádzanie podvodom a zníženie rizika dvojitého financovania. Toto úsilie je podporené rámcovou dohodou medzi EÚ a Ukrajinou, v ktorej sú uvedené mechanizmy finančného dohľadu, predchádzania podvodom a právnych záruk na ochranu finančných záujmov EÚ.

4.a. Ochrana finančných záujmov EÚ

Komisia a Ukrajina pri vykonávaní nástroja prijímajú primerané opatrenia na ochranu finančných záujmov EÚ. Kontrolný rámec Komisie tvoria dve úrovne: i) zabezpečenie zákonnosti a správnosti štvrťročných platieb Ukrajine v rámci piliera I nástroja a ii) ochrana finančných záujmov EÚ. S cieľom zabezpečiť zákonnosť a správnosť Komisia vykonáva komplexné predbežné kontroly pred akýmkoľvek kladným posúdením žiadosti o platbu predloženej Ukrajinou. Komisia v kladnom posúdení zohľadňuje tieto skutočnosti:

- posúdenie základnej podmienky stanovenej v článku 5 ods. 1 nariadenia o Nástroji pre Ukrajinu, že Ukrajina naďalej udržiava a rešpektuje účinné demokratické mechanizmy a dodržiava ľudské práva, pričom sa zohľadnia príslušné odporúčania medzinárodných orgánov, ako je Rada Európy a jej Benátska komisia,
- analýzu uspokojivého plnenia kvalitatívnych a kvantitatívnych krokov v každej žiadosti o platbu na základe overovacích dokumentov poskytnutých Ukrajinou v súlade s rámcovou dohodou medzi Komisiou a Ukrajinou.

Po vyplatení prostriedkov Komisia vykoná aj audity založené na riziku týkajúce sa vykonávania krokov Plánu pre Ukrajinu s cieľom získať dodatočné uistenie o pravdivosti informácií poskytnutých Ukrajinou. Pred vydaním kladného posúdenia Plánu pre Ukrajinu Komisia takisto posúdila, či sa očakáva, že opatrenia navrhované Ukrajinou účinne zabezpečia primeranú úroveň ochrany finančných záujmov EÚ.

4.b. Vnútorný kontrolný systém verejného sektora Ukrajiny

Vnútorný kontrolný systém verejného sektora Ukrajiny poskytuje účinný finančný dohľad zosúladený s normami EÚ pre transparentnosť a zodpovednosť. Národný koordinátor na ministerstve hospodárstva dohliada na vykonávanie, zatiaľ čo ministerstvo financií s podporou štátnej audítorskej služby vykonáva audity a finančné kontroly.

V decembri 2024 sa v rámci prvotného auditu systémov pre Komisiu zistili oblasti, ktoré je potrebné zlepšiť, pričom odporúčania boli vydané začiatkom roka 205. Tieto opatrenia sa budú realizovať pod dohľadom Rady audítorov Nástroja pre Ukrajinu. Napriek obmedzeným zdrojom skúsenosti Ukrajiny s riadením medzinárodnej finančnej pomoci zabezpečujú primeranú administratívnu kapacitu.

V Pláne pre Ukrajinu sa nariaďujú reformy v oblasti riadenia verejných financií a transparentnosti investícií s cieľom posilniť systémy auditu a zabrániť podvodom. V rámcovej dohode s EÚ, ktorú dopĺňajú dohody o financovaní a pôžičkách, sa stanovujú právne záväzné opatrenia na riadenie finančných prostriedkov, predchádzanie podvodom a finančné záruky, čím sa zabezpečuje zodpovednosť pri využívaní podpory EÚ.

5. Komunikácia a dialógy

Dialóg v rámci Nástroja pre Ukrajinu s Európskym parlamentom

Podľa článku 37 nariadenia o Nástroji pre Ukrajinu Komisia vedie dialóg s Európskym parlamentom najmenej každé štyri mesiace s cieľom preskúmať pokrok v rámci všetkých troch pilierov nástroja.

Prvý dialóg sa uskutočnil v decembri 2024 s Výborom pre rozpočet a Výborom pre zahraničné veci a týkal sa kľúčových otázok, ako je udržanie podpory po roku 2027, mobilizácia investícií súkromného sektora a zabezpečenie finančných záruk. Komisia je naďalej odhodlaná viesť priebežné dialógy s cieľom informovať Parlament o pokroku, výzvach a realizačnom úsilí.

6. Závery

V prvom roku vykonávania nástroja sa už začali plniť jeho ciele. Po mobilizácii 19,6 miliardy EUR v roku 2024, z čoho 16,1 miliardy EUR bolo vyplatených priamo do ukrajinského rozpočtu, zohral rozhodujúcu úlohu ako jeden z hlavných stabilizačných faktorov Ukrajiny a nástrojov, ktoré má EÚ k dispozícii na podporu jej obnovy, rekonštrukcie a modernizácie.

Podpora poskytnutá štátnemu rozpočtu v rámci piliera I nástroja, Plánu pre Ukrajinu, bola **rozhodujúca pre udržanie makrofinančnej stability Ukrajiny**. Všetky reformné kroky stanovené v Pláne pre Ukrajinu na rok 2024 boli splnené, čím sa položili základy pre dlhodobú obnovu Ukrajiny, urýchlili sa kroky smerom k rozšíreniu a pomohlo sa zosúladiť ukrajinské inštitúcie s normami EÚ. Podporil dôležité reformy od boja proti korupcii cez podnikateľské prostredie až po zelenú transformáciu a ochranu životného prostredia.

Teraz bude dôležité udržať tempo realizácie reforiem a investícií v rámci Plánu pre Ukrajinu. Očakáva sa, že v prípade ich realizácie významne prispejú k posilneniu rastu, udržaniu makroekonomickej stability, zlepšeniu fiškálnej situácie a posilneniu cesty Ukrajiny do EÚ.

Pilier II nástroja, investičný rámec pre Ukrajinu, zohráva kľúčovú úlohu pri **mobilizácii potrebných investícií na rekonštrukciu**, a to aj v rámci zelenej rekonštrukcie. Jeho vykonávanie napreduje rekordnou rýchlosťou, pričom programy v hodnote 1,4 miliardy EUR už boli oznámené na podpis a výzvy boli vyhlásené v prvom roku vykonávania. Operácie sa už začali realizovať, najmä na podporu naliehavých potrieb v oblastiach, ako je energetika, vykurovacie služby a nové investície do obnoviteľných zdrojov energie na zelenej lúke. Investičný rámec pre Ukrajinu slúži aj strategickým záujmom EÚ tým, že poskytuje

hospodárske príležitosti pre podniky so sídlom v EÚ na investovanie, vytváranie obchodných príležitostí a podporu rastu na celom kontinente.

V rámci piliera III poskytuje nástroj **kľúčovú technickú pomoc Ukrajine** na podporu jej postupného zosúlaďovania s *acquis* Únie s cieľom budúceho členstva, ako aj na realizáciu Plánu pre Ukrajinu. Okrem toho sa prostredníctvom projektovej pomoci, a to aj naliehavých opráv energetickej infraštruktúry, posilnila odolnosť krajiny a jej schopnosť reagovať na dôsledky ruskej útočnej vojny voči Ukrajine. V rámci piliera III sa takisto bonifikovali úrokové sadzby pre poplatky, ktoré mala Ukrajina zaplatiť v roku 2024 v súvislosti s pôžičkami z predchádzajúcich nástrojov, čím sa vytvoril fiškálny priestor v štátnom rozpočte.

Vykonávanie nástroja prebieha v **rámci silného monitorovacieho a kontrolného rámca**, ktorý je vytvorený tak, aby zabezpečil riadnu ochranu finančných záujmov EÚ. Okrem posilnenia vnútorného kontrolného systému verejného sektora Ukrajiny to zahŕňa aj fungovanie Rady audítorov, ktorá pomáha Komisii posudzovaním systémov riadenia a kontroly ukrajinského verejného sektora a poskytovaním odporúčaní.

V roku 2024 nástroj doplnil podporu Ukrajiny zo strany EÚ a preukázal jej záväzok podporovať Ukrajinu a jej obyvateľov tak dlho, ako to bude potrebné. Bol ústredným prvkom poskytovanej finančnej pomoci a zároveň podporoval jej reformné úsilie. V roku 2025 bude v tomto úsilí pokračovať tým, že vstúpi do fázy úplného vykonania a bude naďalej zabezpečovať podporu obnovy, rekonštrukcie a modernizácie Ukrajiny.